

Motion till riksdagen 2005/06: MJ517

av Jan Lindholm (mp)

De stora rovdjuren

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att problem med olaga jakt bäst löses genom den metod om inplantering som motionen föreslår.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att ett ökat lokalt ansvar för jaktens organisering såsom i motionen beskrivs skall eftersträvas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en satsning på förebyggande arbete såsom det beskrivs i motionen skall genomföras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regler om åtel utformas såsom det i motionen beskrivs.

Motivering

Bakgrund

De fyra stora rovdjuren björn, varg, lo och järv förorsakar stor diskussion och ibland osämja mellan människor. Orsakerna är flera, bl.a. upplever en del att djurens närvaro utgör ett stort ingrepp i den fria rörligheten i naturen och uppfattas som ett hot. Andra betonar konkurrensen om bytesdjuren.

Dessa problem kan inte enbart avfärdas som okunnighet och rädsla utan måste tas på allvar. Det faktum att en del valt att flytta från gård och grund in till större samhällen på grund av upprepade och närgångna rovdjursbesök kan inte nonchaleras. Att polisen vid minst två tillfällen t.o.m. tvingats stöta bort björn från ganska centrala bostadsområden inne i Falun där många barn normalt antas ha sin skolväg innebär att frågan inte bara är en fråga för de som bor på landsbygden.

Det finns flera olika nivåer på problemen. Dels har vi jägarna som i första hand ser rovdjuren som konkurrenter om bytesdjuren och som hot mot jakthundarna. Sedan har vi boende som inte längre anser sig kunna nyttja träd-

Fel! Okänt namn på

gården på ett normalt sätt. Vi har även en del reaktioner från friluftsmännskor som upplever en otrygghet ute i naturen. Slutligen har vi skogsbolagen som ibland säger sig uppskatta rovdjuren eftersom de håller nere antalet älgar och sist men inte minst naturintressen som värnar rovdjuren av ekologiska motiv. De två sistnämnda grupperna kan i viss utsträckning sägas stå mot de övriga i denna fråga. Så enkelt är det emellertid inte. Bland människor i gemen finns både de som talar för och de som talar mot fler stora rovdjur i våra skogar. Motiven för ställningstagandena varierar mycket.

Gapet mellan lagstiftarna och stora grupper främst inom jägarkåren är idag så stort att konflikten kan vara till skada för samhället långt utanför denna fråga. Risken finns att stora grupper väljer att helt kliva av all samhällsgemenskap. De upprepade sabotagen mot vargspårarnas fordon är antagligen bara en liten vink om vad som kan komma om ingen rimlig lösning mellan dessa intressen kan tas fram.

”På rätt spår” är en överenskommelse som tagits fram av representanter för jägarna och Orsa och Rättviks kommuner. Det är ett sätt att försöka hantera konflikterna som kanske kan vara en vägledning även om det troligen inte kan vara en nationell norm. Avsikten har varit att dels skapa en balans mellan intressena men framför allt en tydlighet som kan minska tolkningsproblemen och därmed konflikterna.

Kortfattat kan man säga att denna överenskommelse bygger på att man anser att lagen idag är för stelbent, att ansvaret är otydligt, att ersättningarna vid rovdjursskada är för låga samt att man uppfattar risken för att laglöshet sprider sig som stor. Man vill att staten satsar mer på förebyggande insatser och utbildning, att viltvårdsområdena blir större och ges ökat ansvar, att 28 § utvidgas till att gälla även vid risk för angrepp, att åteljakt tillåts och att tekniken för spårning förbättras.

Det är uppenbart att det finns ett stort intresse hos alla parter av att uppnå en situation där olaga jakt också uppfattas som olaga av en klar majoritet. Det innebär även att utrymmet för legal jakt måste tydliggöras och uppfattas som rimligt.

Förslag till åtgärder

Som grund måste det finnas tydliga och odiskutabla beslut om hur många exemplar av respektive djur vi skall ha i landet. Idag tvistas om på vilka grunder djur skall räknas. För att osäkerhet skall kunna undanröjas är det antagligen omöjligt att komma ifrån att samtliga individer av björn och varg märks. Omärkta uppskattade individer leder ofrånkomligt till en strid om antagen olovlig jakt och även uppskattade skador på lös grund. Förmodligen är det möjligt att märka varg och björn till i det närmaste 100 %. Det innebär att diskussionen kan handla om känt antal djur vilket är bra även om det självklart innebär en ökad kostnad för länsstyrelsernas naturvårdsenheter. Ny teknik bör även tas fram som gör det möjligt att på ett säkrare sätt upprätthålla kontrollen över märkta djur. Ett ändrat beteende eller en olovlig avskjutning

Fel! Okänt namn på

bör omedelbart kunna registreras. När det gäller lo och järv får man leva med osäkerheten eftersom det är orimligt att ha målet att märka dem alla.

Med märkning, sändare och löpande kontroll av björn och varg blir det möjligt att införa regeln att varje olovligt avlivat exemplar omedelbart ersätts av ett nytt djur från annan del av världen. En sådan regel skulle dels göra all olovlig avskjutning ointressant, och om den ändå skulle inträffa berikar den viltstammen med friska gener vilket den förmodligen har behov av. En genetiskt friskare stam kanske skapar mindre konflikter eftersom den har större möjligheter att leva naturligt. Även när problemdjur uppträder har alla intresse av att ett sådant skjuts lagligt med en inplanteringsregel.

Om olovligt avskjutna djur ersätts med nya så kommer fokus i diskussionen att koncentreras på det som är viktigt, nämligen att reglerna för lovlig avskjutning är rimliga. Så länge utgången finns att skjuta olovligt kommer vi troligen inte att få regler för lovlig avskjutning som fungerar. Förmodligen finns det ingen anledning att ändra straffreglerna för olovlig jakt på grund av att en återplanteringsregel införs.

Inom ramen för lovlig jakt är det viktigt att viltvårdsområdena får ett ökat ansvar. Det är även rimligt att metod kan anpassas efter situation. Åteljakt bör därför inte vara helt förbjuden utan kunna användas vid laglig jakt av djur som skall avlivas och där avlivning inte kan ske på annat sätt utan oacceptabel risk. Det kan exempelvis gälla djur som är mycket störande i bebyggda områden. Frågan om en vidare användning av åtel handlar i första hand om den legala jaktens utformning. I denna motion finns ingen anledning att kommentera den strid som finns mellan de som hävdar att åteljakt ger säkrare legal jakt och därmed mindre lidande för bytesdjuren och de som försvarar ett som de uttrycker mer spänningsfyllt sätt att jaga.

Vad som däremot ligger inom djurskyddsfrågans ram är ju frågan om provokation av djuren till en situation som tillåter legal skjutning. Där måste självklart åtel i alla former betraktas som ett instrument för provokation och anses olagligt.

Ett ökat förebyggande arbete bör initieras lämpligen i samarbete med viltvårdsområdena och med mål att även ge ett ökat lokalt ansvar till dem för bedömning av avskjutningsbehovet. En ambition bör vara att på sikt fördela rovdjurstrycket över landet. Att jaktkvoterna skall inkludera de avskjutna problemdjuren är självklart. Delegering till viltvårdsområdena av beslut om avskjutning av problemdjur tror vi under sådana förhållanden vara möjligt att överväga. Att delegera tillämpningen av 28 § till viltvårdsområdena, så som "På rätt spår" föreslår, anser jag dock inte rimligt.

Alla grupper och organisationer som använder skogen och naturen på olika sätt måste involveras i en stor kunskaps- och informationssatsning. Att förebygga handlar i första hand om ökad kunskap. Med god kontroll över vargens och björnens spridning, regler som tryggar populationen och ett ökat ansvar hos viltvårdsområdena så borde utrymmet för tolkningskonflikter minimeras. Det lägger även en god grund för tydlig och intressant information kring rovdjursfrågan.

Att lösa de djupa konflikter som idag finns på sina håll, bland annat i Dalarna, kring i första hand vargen och björnen är viktigt och kan förmodligen

Fel! Okänt namn på

inte ske utan ett ökat ekonomiskt åtagande från statens sida. Storleken på det ökade åtagandet är okänt liksom om det kan täckas upp inom någon befintlig budgetpost. Att samhället måste ta ett större ansvar för information kring de stora rovdjuren torde dock vara odiskutabelt.

Förslagen till riksdagsbeslut kan tyckas enkla men i motivtexten framgår ganska tydligt att några enkla lösningar inte ligger om hörnet. Därför är det viktigt att frågan analyseras noga och att berörda parter involveras i en process. Klart är dock att förslaget om inplantering för olovligt avskjutna djur kan öppna många dörrar och onödiggöra många konflikter.

Stockholm den 4 oktober 2005

Jan Lindholm (mp)